

DUHOVNO ŽIVLJENJE

70

Družinski
tednik za
slovenske
izseljence

LA VIDA ESPIRITUAL

Revista Semanal

A VIDA ESPIRITUAL

Revista Semanal

THE SPIRITUAL LIFE

Weekly Review

10 centavos

BUENOS AIRES

15 — XII — 1934

DUHOVNO ŽIVLJENJE

je splošno kulturna slovenska izsejenska družinska revija in izhaja tedensko.

Ustanovitelj in glavni urednik: Josip Kastelic.

Urednik SLUŽBENEGA VESTNIKA Slovenske katoliške misije za Južno Ameriko: Vsakokratni odgovorni izseljenški duhovnik.

Urednica ŽENSKEGA VESTNIKA: Marija Vodopivecova, Rosario.

Urednica NAŠEGA MLADEGA RODU: Krista Hafnerjeva, učiteljica, Jesenice na Gorenjskem, Jugoslavija.

Dopise in vsa vprašanja in sporočila, ki zadevajo vsebino lista pošiljajte, prosimo, na: Uredništvo Duhovnega življenja, Avalos 250, Buenos Aires, Rep. Argentina.

Telefon uredništva je: 59 Paternal 3919.

V upravnih zadevah, to je zlasti glede naročila, plačila in oglasov, se obračajte, prosimo, na: Upravo Duhovnega življenja, Rio Bamba 562 Buenos Aires, Rep. Argentina.

Telefon uprave je: 47 Cuyo 0275.

Osební obiski v upravi: za sedaj vsak dan, od 15. do 16. ure.

Naročnina znaša:

- a) Za Republiko Argentino in vse ameriške dežele, vključeno Severoameriške Združene države in Kanado, letno \$ 5.— m/n (arg. pap. pesov), milreis 20.—, severoameriški \$ 1.50, urugvajskih pap \$ 3.50, čilenskih \$ 35.—.
- b) Za evropske in vse ostale države: letno \$ 6.— (šest argentinskih pesov v papirju), ali Din 70.—, francoskih frankov 25.—, Lir 20.—, mark 4.50, holandskih gold. 2.50, šilingov 10.—, šterling 0.35, belgijskih frankov 35.—.

Da slehernemu omogočimo naročitev našega lista, sprejemamo na račun naročnine vsak znesek, tudi če nam ga pošljete v znamkah in bomo pošiljali naročniku list dva meseca za vsak plačani peso.

Naročnino je najboljšje nakazati v argentinskih pesih m/n, bodisi v priporočenem pismu, bodisi potem bančnega čeka "sobre Buenos Aires", ali s poštanim girom, ne pa z bančnimi čeki, ki se glasijo na tuje valute.

Še ugodnejši način pošiljarja naročnine objavimo, ko bo Uprava korakoma organizirala zveze z dotičnimi deželami. Za danes moremo že sporočiti za:

(Nadaljevanje na 3. str. ovitka)

LA VIDA ESPIRITUAL

BUENOS AIRES. ARGENTINA

Redacción: Avalos 250, U. Telef. 59 (Pat.) 3919.

Administración: Rio Bamba 562, U. Telef. 47 (Cuyo) 0275

Janko Mlakar, Ljubljana:

Usodepolna past

Kdor ga osebno pozna, nihče bi mu jih ne prisodil gospodu profesorju Janku Mlakarju šestdesetih let. Vendar so menda vsi slovenski listi in revije obširno poročali o njegovem jubileju.

Zaradi treh čednosti Slovenci posebno spoštujejo našega spoštovanega novega sotrudnika: prvi slovenski hribolazec je, nenadkriljiv ljudski predavatelj in najboljši živeči slovenski humorist.

Društvo, ki je napovedalo gospoda profesorja za predavatelja, ima gotovo razprodane prostore. Ni še odprl ust in občinstvo se že smeje. Vse zna raztolmačiti na smešno plat. Najraje govori o naših gorah, ki jih je vse prehodil, pa tudi tujih zelo veliko, evropske menda kar vse. O gorah tudi veliko piše.

Njegovih spisov je brez števila. Starejši najbrže najbolj poznajo njegovega Trebušnika, ki so ga objavljale mohorske večernice. Veliko pozornost so

zbudili tudi njegovi "Spomini", ki so izhajali lansko leto v slovenskem dijaškem listu Mentorju.

Ne dvomimo, da bo celo v teh pustih časih izvabila pričujoča humoreska mnogo veselih solz iz smejočih se oči naših čitateljev in čitateljic.

Uredništvo.

I.

Nekje v Sloveniji leži na visokem bregu prijazen trg, ki se imenuje Kurja čevca. Kdaj in zakaj je dobil to dično ime, ne pove nobena zgodovina, in tudi mi ne bomo o tem dalje razpravljali.

Kurjevci — tako pravijo okoličani tržanom — so kaj ponosni

na svoj trg. In kako tudi ne? Krasna široka, v lepem vremenu prašna, v slabem pa lepo blatna cesta vodi skozi sredino Kurjih čevce do župne cerkve, ki stoji koncem trga. Na obeh straneh se vrste hiše kakor vojaki na paradi. Nekaj se jih celo skupaj drži, kar se vidi samo po mestih. Hiše so sicer večinoma pritlične, zato pa do malega vse z opeko pokrite in lepo ometane.

Razen glavne ceste imajo Kurja čevca še dve stranski ulici, Blatno in Beraško. Toda, ti zakotni kraji nas ne zanimajo, kajti mož, ki o njem govori naša povest, stanuje na Glavnem trgu. Tako imenujejo namreč Kurjevci oni del ceste, ki se pri cerkvi nekoliko razširi. Tu stoje vsa glavna poslopja Kurjih čevce, kakor župnišče, šola, županstvo, gostilna "Pri zeleni žabi" in trgovska hiša Jake Koruze.

Gospod Jaka Koruza je začel kakor svoje dni večina trgovcev po naših malih mestih in trgih: Prišel je iz tujine in prinesel svoje premoženje v culi. V Blatni ulici je najel stanovanje in začel branjarijo. Ker je v vsakem kraju nekaj zapravljivih kmetov, ki jeseni pridelke po ceni prodajajo, spomladi pa isto ali pa še slabše blago drago kupujejo, je šla Koruzi kupčija kaj dobro izpod rok. Največ mu je pa nesla ponočna trgovina.

V Blatni ulici so že podnevi malo videli, kaj šele ponoči. Tako le proti desetim so začele prihajati temne postave v manjših in večjih presledkih, obložene z vrečami in vrečicami, ter izginjale v Koruzini branjariji. To so bili večinoma malopridni otroci in nezvesti posli, ki so pomagali prazniti domače kašče ter si na ta način pridobivali postranske zaslužke. Seveda so denar poganjali kakor so ga zaslužili. Dekleta so ga obešala nase v podobi pisanih cunj, fantje so ga vlivali vase v obliki pijače.

Največji dobiček seveda je imel pri tem Koruza. Kupoval je ceno in tehtal vestno sebi v korist. Da je tuintam nekaj kil premalo plačal, ni bil on kriv, marveč njegove oči, ki pri luči slabo vidijo. Tako mu je zorela pšenica na lepem polju krog trga in v bližnji okolici ter vsako leto dobro obrodila. Marsikateri gospodar se je sicer pritoževal, da mu v kašči žito prehitro gine, in sumil celo otroke in posle. Toda, take in enake tožbe so bile res krivične. Kaj morejo otroci in posli za to, če pridejo miši v kaščo, ali če gospodinja vedno preveč nameri, kadar pošlje v malin.

Koruza je pa leto za letom ceno kupoval in drago prodajal, kakor dela vsak pošten trgovec, ki se razume na svojo obrt in nima pretesne vesti. Tako si je polagoma prislužil lepe denarce.

in postalo mu je v ozki Blatni ulici pretesno. Želel si je ven na zrak, na Glavni trg.

Tu je imel prav nasproti župnišča stari Pšeničnik svojo nizko umazano bajto, ki se je sredi zanemarjenega vrta šopirila v sramoto celemu trgu. Stala je še izza tistih časov, ko so Kurja čevca nosila ponižni naslov vasi. Kurjevci pa nimajo posebno razvitega čuta za starinske spomenike in zato niso znali ceniti velike vrednosti častitljive Pšeničnikove bajte. Vsi so ji želeli skorajšen pogin. Toda, bajta je kljubovala vsem viharjem in požarjem, da celo zadnji potres ji ni mogel do živega. Vse druge hiše so bile več ali manj poškodovane, Pšeničnikova bajta se je pa samo nekoliko bolj naprej nagnila, pa še to najbrže le od starosti. Prihajali so tudi razni kupci nadlegovat trdovratnega gospodarja, da bi jim prodal bajto in vrt, pa ga nobena ponudba ni ganila. Rekel je, da je greh, in sicer velik greh, prodajati očetovo dedščino.

Tako je posedal Pšeničnik dan na dan pred "očetovo dedščino" v jirhastih hlačah in umazani hodnični srajci ter mirno vlekel iz svojega vivčka v veliko pohujšanje vsem tržanom. Kaj takega se namreč pač poda kaki zagorski vasi, ne pa tako ponosnemu trgu kakor so Kurja čevca.

Tu je pa hotela sreča, da se je Pšeničnik smrtno ponesrečil. Padel je s strehe in si zlomil tilnik, to pa vse prav tisti čas, ko so se Koruzi obudile želje po dobrem zraku na Glavnem trgu. In tako je prišlo, da je nekaj mesecev potem kupil Koruza Pšeničnikovino na javni dražbi.

Kurjevcem sicer ni bilo posebno všeč, da se je ta prihajač. Jaka Koruza tako vsedel v Kurja čevca, toda, čez leto dni so mu že jeli kazati prijaznejše obraze. Koruza je namreč podrl bajto in na njenem mestu postavil enonadstropno hišo, ki je lepoto Kurjih čevce visoko povzdignila. In res, tudi največji Koruzini nasprotniki so morali priznati, da je njegova hiša, če ne v korist, pa vsaj v kras vsemu trgu.

Celo prostorno pritličje zavzema trgovina, kjer se kupi (menda še danes) najslabše blago po najvišji ceni. Nad njo je pa dal Koruza napisati: "Jaka Koruza. Trgovina z raznim blagom in deželnimi pridelki. Kupuje se po najvišji ceni, prodaja pa po najnižji." Nad prodajalno je prostorno stanovanje, kjer je ob času, ko se je godila naša povest, stanovala poleg gospodarja samo še starikava in vedno črna Špela, ki mu je vodila gospodinjstvo. Umrla je še pred koncem svetovne vojske za starostjo in černostjo.

Koruza je bil takrat, ko je past nastavljal, še fant, to pa vkljub šestim križem, ki jih je imel na hrbtu. Vzrok je bil pa ta, ker ga tiste, ki jih je on "prašal", niso hotele, tistih ki bi ga hotele, pa ni "prašal".

V trgovini je imel več ljudi zaposlenih, s katerimi se moramo seznaniti, ker so imeli vsi s pastjo opraviti. Pri vhoda je sedela za visokim pultom blagajničarka, gospodična Fani. Imela je sicer desno nogo nekoliko daljšo kakor levo, pa je to ni posebno kazilo, ker je itak večji del svojega življenja deloma presedela, deloma pa preležala. Kadar ni imela posebnega opravila, je držala v rokah pletenje. Pri tem delu je pa imela eno oko obrnjeno skozi steklena vrata na trg, drugo ji je pa navadno viselo na lepem komiju, "gospodu Francu".

Gospod Franc je bil res čeden fant. Zaradi njega se je marsikako dekle dalje pomudilo v prodajalni, na veliko jezo in žalost gospodične Fani, a v tem večjo Koruzino zadovoljnost, kajti neumna dekleta, ki prihajajo v prodajalne zaradi lepih komijev, tudi slabo blago drago plačujejo.

Razen komija in blagajničarke sta pomagala pri trgovini še vajenec, poredni Žorž, in hlapec Miha.

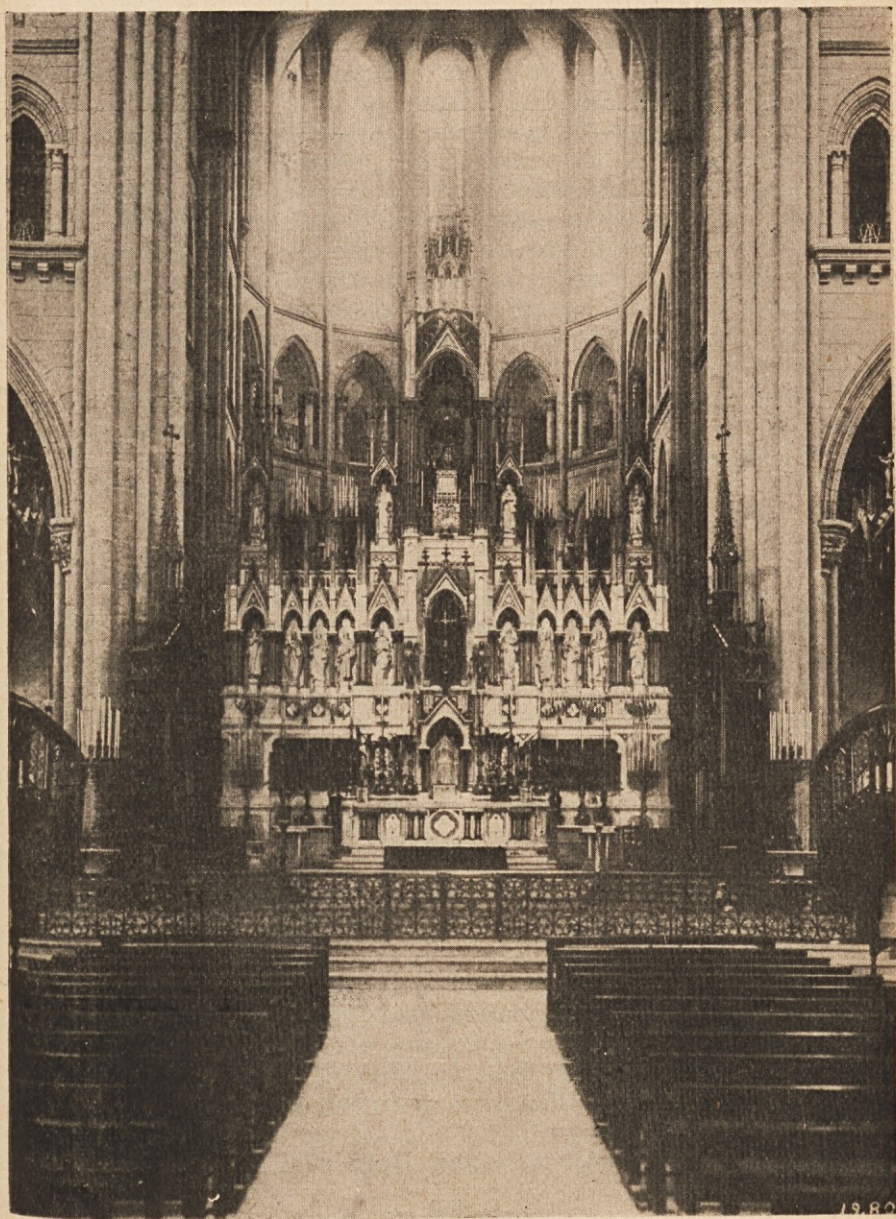
Sedaj je pa menda že čas, da si ogledamo natančneje tudi gospoda Koruzo. Obiščimo ga kar v njegovem "komptarju", kakor imenuje sam tisti, s stekleno steno od prodajalne oddeljeni prostor.

Mož je bolj majhne čokate postave. Velika debela brkata glava se mu v enomer maje, kakor bi bila na peresih. Na dolgih rokah ima kratke, pa debele prste, s katerimi vedno menca, kakor bi štel denar, kadar nima ravno drugega dela. Drugače mu pa ni nič reči. Edino noge ga nekoliko kaze. Desna je namreč na znotraj zakrivljena, leva pa na venkaj. Zato je bil pa tudi oproščen vojaščine. Zdravnik je sicer pri naboru rekel, da ima fant močne prsi, toda, stotnik je gledal samo na noge. "Ta ni za vojaka", je rekel, "poglejte ga pod noge! Mož skazi z njimi vsako fronto".

In mladi Jaka Koruza je bil prvikrat v življenju zadovoljen s svojimi nogami; kajti vojaščina mu ni posebno dišala.

Sicer mu pa napaka njegovih nog (kakor gospodični Fani) ni posebno nadležna, ker presedi do malega cel dan v komptarju.

Desno: Notranjščina lujanske bazi-like, kamor romajo jutri s posebnim vlakom Hrvatje in Slovenci.

Tu piše pridno račune in pogleduje pazljivo skozi steklo, kaj se godi v trgovini. Njegovemu pazljivemu očesu ne uide nobena najmanjša stvarica. Zato ni čudno, da se včasih pri računih kaj zmoti. Ker se pa to zgodi vedno le v njegovo korist, mu ta zmotljivost ne dela sivih las.

Drugače je pa Koruza strog in natančen gospod svojim podložnikom. V trgovino morajo točno prihajati, in gorje mu, kdor bi zamudil le nekaj minut. Ker ve, da zgled vleče, pride vedno on prvi, in sicer skozi posebna vrata, ki vodijo z dvorišča v komptar. Odpre jih vedno sam, in Miha, ki pride po ključke od prodajalne in izložb, ga vselej najde že pri delu. Nato se vrste ostali uslužbenci v kratkih presledkih in po dostojanstvu: Žorž, gospodična Fani, gospod Franc in slednjič Špela z zajtrkom. Vsi morajo mimo njegove pisalne mize in velike železne blagajne.

Da, ta lepa blagajna, edina stvar na svetu, ki se je lahko ponašala z ljubeznijo gospoda Koruze! In prav ta ljubezen je spravila svojega gospoda v veliko škodo, žalost in sramoto.

II.

In kako je prišlo do tega?

S komijem, lepim gospodom Francem, in z blagajničarko, šepasto gospodično Fani, je prišla v trgovino tudi moderna blagajna. Koruza jo je postavil v komptar, da jo je imel vedno pred očmi. Sprva je bila še precej prazna. Toda, polagoma se je bolj in bolj polnila z zadolžnicami, čeki, hranilničnimi knjižicami, sploh z različnimi vrednostnimi papirji, ki so donašali lepe obresti. Kaj čuda, da jo je njen gospodar vedno ljubeznivejše pogledoval. Sčasoma je postala njegova edina ljubezen, zlasti še, odkar je pustil misli na ženitev.

Najrajši je pri nji vasoval zvečer, ko so zaprli prodajalno, in je ostal sam v svojem kraljestvu. Pregledoval je hranilne knjižice, preračunaval obresti ter z največjo slastjo štel denar. Nato je blagajno skrbno zaklenil, jo ljubeznivo objel ter ji pritisnil za nameček nekaj gorečih poljubov na ključavnico. Pri tem prijetnem opraviilu ji je tako sladko govoril, kakor bi bil imel pred seboj ljubljeno zakonsko ženo, ne pa mrzlega železa.

Toda, ta železna ljuba se mu je izneverila in ga pripravila ob velik del premoženja.

Začela se je svetovna vojska. Hude novice so polnile Kurja

čevca in s strahom navdajale vse Kurjevee, ki so imeli kaj pod palcem.

“Denar v hranilnicah in posojilnicah ni več varen. Država potrebuje denar za vojsko in bo segla po hranilnih vlogah.” To važno poročilo je prinesla kokošarica, gluha Mreta v “Trgovino z mešanim blagom” in z njo Koruzo popolnoma zmešala.

“Moj Bog”, je javkal, “kako sem se trudil, mučil in ubijal, da sem prihranil teh par vinarčkov, sedaj naj pa vse izgubim! — Naj se le vojskujejo, če se hočejo, toda, za moj denar se ne bodo.”

Še isti dan je pobral Koruza vse hranilnične knjižice in vrednostne papirje ter se podal na pot. Vrnil se je šele drugo noč domov. Tiho kakor tat se je splazil v komptar ter začel izlagati iz žepov večje in manjše zavitke. Bili so sami bankovci. Prodal je papirje in dvignil ves denar.

“Tako”, godrnjal je škodoželjno, ko je spravljal svoj zaklad v blagajno, sedaj se pa le vojskujte, jaz sem že na varnem”.

Koruzino veselje pa ni dolgo trajalo, kajti čez dober teden je Mreta že privihrala z drugo novico.

“Ljudje božji”, pravila je vsakemu, ki jo je hotel poslušati, “papir bo ob vso vrednost”!

In Koruza je bil zopet v skrbeh. Te skrbi so ga tirale celo v zapravljivost. Daleč naokrog in celo onstran deželne meje je hodil po prodajalnah in gostilnah, kupoval malenkosti, praznil četrtinke najslabšega vina in plačeval s samimi bankovci. Srebrni drobiž je pa pridno nosil domov v blagajno. V prodajalni pri Koruzi se ni dobilo nič za debel, papirnat denar. Izplačevalo se je s samimi bankovci, vplačevalo pa s srebrom, niklom in bakrom. Da, Koruza se je peljal celo v Trst ker je zvedel, da kroži tam med ljudmi še veliko petac in starih goldinarskih tolarjev. In res je prišel čez nekaj dni s precejšno vrečico srebra in zlata domov. Nekje je iztaknil celo precejšno število cesarskih in kronskih cekinov. Tudi napoleondori so bili vmes.

Sedaj šeje je užival Koruza zares vesele večerne urice pri svoji železni ljubici. Pozno v noč je vedno iznova prešteval cekine, petace, tolarje in kronice, jih zavijal, pečatil in polagal vrsto za vrsto v blagajno. Kako so se mu svetile od veselja oči, ko je gledal blesteče srebro, in kako so se mu tresle od radosti roke, ko je grabil z njimi po srebrnih kupih in zlatih kupcih! Blagajno je objemal še z večjo ljubeznijo in jo za slovo vsak večer poljubil na vse ključavnice. Nato je obsvetil prodajalno, če se ni mor-da kak tat priplazil vanjo, zaprl skrbno komptar in se odpravil k

zaslužnemu počitku. V mislih na zaklad, ki je počival varno pod njim v blagajni, je kmalu mirno zaspal. Še v spanju je tuintam malo pocmakal z usti in pomencal s prsti, kakor bi poljubljajl blagajno in prešteval denar.

Medtem se je pa bližala nesreča z dolgimi koraki...

III.

Nesreča se je Koruzi rodila v Trstu, kamor je šel po opravkih. Naročil je pri tvrdki "Kabeles in sinovi" različno kolonijalno blago in mimogrede izpil v prodajalni nekaj kozarčkov konjaka, ki mu je z njimi gospodar postregel. Koruza je bil sicer navadno abstinent, toda, ne iz navdušenja za treznost, marveč iz skoposti, ker se mu je zdelo škoda denarja za pijačo. Če mu je kdo zastonj postregel s pijačo, se je pa ni branil.

Tiste kozarčke konjaka pri "Kabeles in sinovi" je pa precej drago plačal.

V prodajalni je bilo veliko ljudi, in v gnječi ni Koruza zapazil, da mu je mlad fakin izmaknil iz žepa mošnjiček. Kmalu potem sta bila oba presenečena, Koruza in fakin. Koruza, ker je zapazil, da mu manjka mošnjiček s ključi od blagajne, fakin pa, ker je našel v mošnjičku namesto pričakovanega denarja ključe. Zato je Koruza v prodajalni tarnal, fakin pa pred njo klel. Naposled sta se pa oba potolažila. Koruza se je spomnil, da ima doma še ene ključe od blagajne, da mu torej ta izguba veliko ne škoduje, fakin pa, ker se je domislil, da se dajo tudi blagajniški ključi ob gotovih okoliščinah dobro porabiti. In tako je prišlo, da se je nekaj dni po tem za našo povest jako važnem dogodku odpeljal slovensko-laški fakin Lorenzo Mukieh iz Trsta proti Kurjim čevcam. V enem žepu je imel ukradene ključe, v drugem pa priporočilo od tvrdke "Kabeles in sinovi". Bilo je naslovljeno na "Gospoda Jakoba Koruzo, trgovca v Kurjih čevcih".

IV.

Izgubljeni ključi so začeli Koruzo vedno bolj skrbeti, odkar je bral v časnikih, da so v Gradu nekemu trgovcu tatovi odprli s ponarejenimi ključi blagajno in jo izpraznili. Nobene mirne noči ni več imel. Ako je tudi za kako uro zaspal, se mu je skoraj vedno sanjalo, kako mu tatovi razbijajo in odpirajo blagajno in odnašajo denar. Naposled se je zatekel k trškemu redarju in biritu Joži Ovsu.

Joža Oves ali Ovseni Joža, kakor so ga Kurjevci splošno imenovali, je bil čudovit možakar. Nenavadno dolge in tenke noge so nosile kratek in ozek trup, ki se na njem ni prav nič poznalo, kje so se prsi nehale in se začel trebuh. Drobna glava je bila nasajena na dolg, ozek, tenek vrat, ki je bil okrašen z Adamovim jabolkom, debelim kakor srednjevelika pomaranča. Čeprav so ga dolge noge delale velikega, je bil vendarle tako lahek in slaboten, da so mu Kurjevci nalašč kupili malo bolj težko sabljo, da bi jim ga ne odnesel veter, ki včasih precej hudo brije skozi Kurja čevca.

Ovseni Joža je bil mož na svojem mestu. Njegovo bistro oko je zapazilo vsako najmanjšo nerednost. Zato je bil strah in trepet vseh beračev in postopačev daleč naokrog, celo otroci, zlasti bajtarski iz Beraške ulice, so imeli veliko spoštovanje pred njegovimi dolgimi rokami, ki so se kaj rade izgubile v njihovih kuštravih glavah. Sploh je bil "gospod Oves" (to je rad slišal) tudi kakor nalašč za izsledovanje zločincev, zlasti ropov in umorov. Žal, da ni imel v Kurjih Čevcih dosti prilike razviti svoje zmožnosti; kajti odkar je bil županov Nero pregriznil vrat Koruzinemu muču, se v trgu ni pripetil noben zavraten umor več.

Ne smemo se torej čuditi, da se je Koruza zatekel v svoji stiski k Joži in mu položil na srce varstvo svoje trgovine, zlasti še komptaria. Pošteno zaslužno plačilo si je prišlo "oko reda in poslave" vsako jutro samo iskat. Koruza mu ga je lastnoročno izplačal pred obličjem železne ljube v obliki nekoliko kozarčkov domače slivovke.

Joži se je vsakdanji "postranski zaslužek" kaj dobro prilegel. Koruzi seveda precej manj. Kot vesten trgovec je takoj izračunal, koliko ga bo ta stráža na mesec stala. In vrhu tega ni bila varnost blagajne popolnoma zagotovljena, ker je "oko postave" ponoči navadno mižalo. Zato je Koruza vedno premišljeval, kako bi bolje in brez slivovke zavaroval svoj zaklad.

Tu bere nekega dne v časopisu, kako se je drzen raziskovalec tujih blagajn ujel v nastavljeno past.

Neki trgovec na Češkem je namreč zapazil, da dobiva njegova blagajna ponočne obiske. Sklenil je izslediti tatu, pa brez policijske pomoči, ker je sumil svojega sina. Nastavil je torej kaj umetno narejeno past. Na srečo je bil sam spreten mehanik, in je zato lahko izvršil deio brez tuje pomoči.

Prav pred blagajno je odstranil precejšen del poda, tako da je nastala odprtina, skozi katero se je prišlo po najkrajšem potu

naravnost v klet. Odprtino je zakril z loputnico, ki se ni prav nič ločila od poda. Loputnica ni bila pritrjena na tečajih, marveč na močnih prožnih peresih. Kakor nitro je kdo stopil nanjo, se je takoj podala pod njegovo težo in odrinila v klet. Tu se je brez daljnih okolinosti znebila svojega bremena, šinila na peresih navzgor in zaprla odprtino.

Umna iznajdba se je češkemu trgovcu splačala, kajti takoj naslednje jutro, potem ko je bil nastavil past, je že našel v kleti svojega nadebudnega sinčka.

Tako past hočem tudi jaz imeti, naj stane, kar hoče", je rekel Koruza sam pri sebi, ko je prebral to zgodbo. Takoj naslednji dan se je odpeljal v Gradec. Vrnil se je v spremstvu večšega mehanika, ki mu je moral priseči, da bo molčal ko grob, in da ne bo niti ženi zinil o delu, ki ga je imel izvršiti.

Delal je seveda ponoči, in kolikor mogoče, na skrivnem. Odprtina med komptarjem in kletjo pod njim je bila hitro narejena, in čez nekaj dni je bila past že gotova. Dala se je zapreti in nastaviti kar v komptarju in ponekaj poskusih je izborno delovala.

"Tako, sedaj je blagajna varna pred tatovi", rekel je mehanik po končanem delu. "Ker zavzema past ves prostor med blagajno in stekleno steno, pošljete lahko vsakega v klet, ki hoče brez vaše vednosti tu mimo v prodajalno".

Koruzi je sicer legei precejšen kamen na srce, ko mu je mehanik predložil račun, toda, plačevanje mu je kolikor toliko olajšala misel, da bo dobil v oblast vsakega, ki bi mu poizkušal izneveriti njegovo železno ljubezen.

Komaj je mehanik odšel, že pride h Koruzi mlad fant, v katerem je vsak lahko takoj na prvi hip spoznal Tržáčana. Bil je Lorenzo Muklich, naš znanec iz trgovine "Kabeles in sinovi". Prišel se je ponujat za štacunarskega hlapca.

Medtem ko je bil Koruza zatopljen v priporočilno pismo, ki se je bil fakin z njim vpeljal, si je ta hitro in temeljito ogledal komptar in prodajalno. Pri pogledu na blagajno so se mu kar zaiskrile temne lokave oči. Nehote mu je segla roka v žep, v katerem je imel ključke od zaklada, ki je pred njim počival za železno steno. Toda, spomnil se je še o pravem času, da ima pred seboj "zmaja", ki ga straži.

Koruzi je počasi prebral pismo ter ga vrnil fakinu s prijazno opombo, da ga ne more zaposliti, češ da še Miha nima kaj opraviti. Lorencea te besede niso posebno hudo zadele, kajti kar je nameraval, je itak dosegel: Svoj bodoči delokrog si je temeljito ogledal,

kar je pa še rabil, je kmalu potem izvedel od zgovornega gostilničarja pri "Zeleni žabi".

"Bodite zadovoljni, da vas ni sprejel v službo", prigovarjala je "Zelena žaba" svojemu gostu in pridno pila na njegov račun. "To vam je skopuh, da ga mu ni para. Odkar se je pritepel v naš trg, mi ni dal še vinarja zaslužiti. Letos je prvič pri meni izpil četrto evička, pa le zato, da je menjal dvajsetkronski bankovec. Pravijo, da je dvignil ves denar, kar ga je imel naloženega, in ga zamenjal za srebro in zlato. Za tisto njegovo blagajno dam takoj dvajset tisoč, pa bom imel še lep dobiček."

Mukichu se je kar širilo srce v mislih, da ima v žepu sredstva, s katerimi pride lahko ceneje do tistih tisočakov z dobičkom vred. Zahvalil se je "Zeleni žabi" za prijazne besede in se napotil takoj — kakor je zatrjeval — nazaj v Trst.

Mudilo se mu je menda res domov. Hitel je namreč na kolo-dvor in se odpeljal s prvim vlakom proti jugu. Toda, s tem se je hotel le zavarovati proti morebitnim sumničenjem. Izstopil je že na prvi postaji, šel po ovinkih nazaj proti Kurjim čevcem ter v gozdíču blizu trga potrpežljivo čakal noči.

IV.

Vsa Kurja čevca že počivajo v sladkem spanju, samo Koruza bedi še v svojem komptarju. Brezskrbno in sam s seboj zadovoljen sedi pred odprto blagajno in zavija svetle kronice, katerih se je zadnje dni zopet nabralo precejšno število. In kako bi tudi ne bil zadovoljen in vesel! Saj bo nocoj po tolikih nočeh nemirnega in slabega spanja prvikrat zopet sladko počival v trdni zavesti, da brani pogubna past vsakemu nepoklicancu k njegovi ljubljenci. Mož bi pa ne bil tako breskrben, ako bi bil videl dvojne pohlepne oči, ki so bile vprte v njegov zaklad.

Pri farni cerkvi je ura odbila enajst. Fakin zapusti svoje skri-vališče in se napoti v trg. Oprezno, kakor maček mišjo luknjo, obide vso Koruzovino in gleda pazljivo, kje bi našel kako sled življenja. Toda, vse je bilo tiho, vsa Kurja čevca so bila kakor izumrla. Ko pa pride na dvorišče, zapazi majhno razsvetljeno okence.

(Dalje prihodnjič)

Zbašnik France, Dolenja vas pri Ribnici.

MATERI

Mati: moja misel roma tja do bele koče,
mati, mati: moja misel se po tebi joče!
Snoči veter se pod mojim oknom vstavil,
pa mi težko, oj pretežko zgodbo pravil:
zodbo tožno o solzah prelitih,
zgodbo o vzdihljajih, vsemu svetu skritih,
zgodbo težko polno bridkih bolečin,
a skoz zgodbo eno samo prošnjo;

Sin moj! sin!

Mati: moja misel roma tja do bele koče,
mati, mati: moja misel se po tebi joče.
Če se veter bo še kdaj pri tebi vstavil,
pa ti bode težko, oj pretežko zgodbo pravil:
zgodbo težko o nočeh prečutih,
zgodbo težko o notranjih bojih ljutih,
kaj sem moral, kaj še moral bom prestati,
pravil bo skoz zgodbo eno samo prošnjo:

Mati, zlata mati!

Argentinski Filmi

XII. F I L M: N A F E R I J I

“Feria franca”, “feria libera”, trg (na tržnji dan), sejm, je prastara ustanova, ki so nam jo že pred več kot 2.000 leti opisali latinski klasiki. Že v starem Rimu so namreč menjavali na feriji živila in oblačila za denarje in cisterce.

V Argentini, tako mladi deželi, je tudi ta ustanova precej nova. Dobili smo jo za časa svetovne vojne. Kateri so mogli, so takrat tudi v Argentini malo poverili s cenami nekaterih nepogrešljivih življenjskih potrebščin. V Buenos Airesu smo plačevali za časa vojne tekom par mesecev sladkor in govedino po en peso kg, kruh pa po 50 cts. Končno je vlada posegla vmes: po policijskih buenosajreških komisarijatih so jeli prodajati sladkor in kruh po 40 cts.

Iz te ljudske nadloge se je rodila “feria franca — svobodni trg”. Vsak si danes lahko na svobodnem trgu nabavi vse življenjske namirnice: meso, kruh, zelenjavo. Dobi pa se na feriji tudi vse mogoče manufakturne in bazarske predmete, celo volno ali kanarčke si lahko kupiš. Na deželo se pa ta ustanova ni razširila. Na mojih mnogoletnih potovanjih po notranjosti dežele nisem po manjših krajih nikoli naletel na kako ferijo franco.

Zove pa se **svobodni** trg radi tega ker je na feriji dovoljeno prodajati vsakemu, ne da bi ga kdo sprašal, ako ima trgovino, če je plačal obrtni davek itd. Vsak prodajalec plača samo malo pristojbino, navadno en peso na dan, kar gotovo ni veliko, ako pomislimo, da izkupijo na primer mesarji po več sto pesov na dan.

Feria franca ki pa žal ni popolnoma dosegla svojega namena, je hotela: 1). nuditi možnost zaslužka tudi malim ljudem, finančno tako slabim, da niso v stanu vzdrževati lastne trgovine in 2). izvesti ono staro geslo “del productor al consumidor — od proizvajalca brez posredovalca h potrošniku”. Posebno druge točke ni bilo mogoče v polnem obsegu uveljaviti, dasiravno imamo na feriji mnogo trgovcev, na primer zelenjave, ki jo sami pride-lajo. Pri mesu je to nemogoče; mesar kupi navadno od frigorifika, že vsled tega ker je klanje izven klavnice prepovedano. Ali naj bo kakor hoče to mi bo pritrdila vsaka gospodinja in kuharica, da so

cene na feriji vsem potrebščinam kakih 10—20% nižje kakor pa po trgovinah, kar posebno velja za sadje in zelenjavo.

Ogromne kampanje so vprizarjali v Buenos Airesu in okolici razni trgovski gremiji za odpravo ferije — ali oblasti so ostale neizprosne, dobre vedoč, da je ferija ipak le blagodat za široke plasti ljudstva.

Ferija se udejstvuje na ulicah ali trgih samo od 8—12 dopoldne, opoldne morajo vsi prodajalci svoje stojnice izprazniti in neprodano blago odpeljati. S tem dejstvom računajo mnogi kupovalci — špekulantje. Vročega letnega dne se mnogi prodajalec mesa ali rib upravičeno boji, la bi se mu moglo pokvariti, zato po 11 uri prodaja "al precio de pichincha" kakor pravi Argentinec, za bagateo. Samo to je šment, da gospodinja, ki mora imeti ob 12 uri na mizi kosilo za soproga ali otroke, ki pridejo iz pisarne ali tovarne, ne utegne čakati trenutka ko se cene tako zelo ublažijo.

Je pa argentinska ferija prepestra slika iz — orienta. Krik in vik valovi sem in tja. Dasi je večina cen označenih na tablicah so ipak vsi prodajalci prepričani, da zamore le glasna opozoritev prodajo primerno dvigniti. Najpestrejši je gotovo sadni trg. Po zimi se dvigajo na njem cele gore pomaranč in mandarin. Ko objema človeško oko te preslastne grmade sadja, ki ga je dala provincija correntinska in entrerianska (Corrientes in Entre Rios), nehote vsklika: saj smo v zemlji kanaanski, kjer rastejo pomaranče debele kot otroške glave. In vsak, ki ima le količaj zaslužka se za more poslužiti teh božjih darov.

Najljubša mi je ferija koncem poletja ko pridejo na trg slive in breskve. Cele vozove jih pripeljejo z deltskih otokov, iz mesteca Tigre. Ti sadeži — seveda ne izbrano blago, ali za široke plasti ljudstva še vedno slaščica — se prodajajo po 100 komadov, breskev ali sliv, po 15, 20 in 25 cts.

Je pa bila ferija v svojih prvih letih dosti cenejša kot danes. Spominjam se, da sem kupoval celo manjvredne hruške in jabolka po 40—50 cts. za 100 komadov, ki surove res niso bile najokusnejše ali kuhane so izborno teknile. Ob takih prilikah sem si najel "changador"-ja, ki mi je za malenkost, 20—30 cts. vlekel domov celo vrečo sadja in zelenjave.

Na feriji se je namreč izoblikoval poseben stan "changadores" (postrežčki). So to navadno fantje stari po 15—20 let, ki se z vrečo na ramenih, ponujajo kupcem, da jim v vreči ponesó domov sadje

Blažena leta nedolžnih otrok

in zelenjavo ali česarkoli so že nakupili. Njih zaslužek ni zavirljiv, rame dosti trpijo pod pezo, po kakšna dva pesa si pa vendarle vsak tržni dan prislužijo.

Še drug interesanten tip najdete na argentinski feriji. "Buscador de verdura — iskalec zelenjave". Zelenjava daje namreč ogromno odpadkov, ker so mnogi deli zelenjave za ljudi nevžitni. Opoldne, ko so zelenjadarji preostalo zelenjavo nabasali na voz, kakor iz zemlje zrastejo iskalci odpadkov in polnijo svoje vreče. S temi odpadki hranijo kunce, perutnino, ali pa v sili tudi sebe in svoje družine.

Da na feriji ne manjka beračev je samo ob sebi umevno. Dobri psihologi so, pa vedo, da na ferijo gre vsakdo s par pesi v žepu, ter da bi mogla odpasti kaka petica ali desetica. Pa tudi prodajalci niso docela zakrknjeni napram beračem: navadno radi dajo beraču po kakšen košček sira, mesa ali kruha, kar radi potrjujejo tudi marsikateri brezposelni Slovenci. Samo, ko bi policisti ne bili tako natančni.

Najzanimivejši tip na feriji je gotovo hazardni igralec. V območju glavnega mesta si ne upa nastopiti, preveč mu je policija za petami ali v predmestjih nastopa brez strahu.

Največ trgujejo na feriji s sadjem. Razumljivo, saj je sadje za argentinsko vročino posebno primerna hrana, na drugi strani pa je dežela za sadjerejo skrajno ugodna. Samo vztrajnih in večjih sadjerejcev je treba, ki so si znali izbrati za sadjerejo pravih krajev, kakor na primer Angleži v pokrajini Chubut, kjer so dosegli naravnost čudovitih uspehov.

Za pomaranče in limone je najbolj pripravna provinca Entre Rios. Ko sem pred leti obiskal poljedelsko šolo v Concordiji, so mi pravili gospodje profesorji, da ob dobri letini samo concordski okraj pridela in izvozi 250 milijonov komadov tega sočnega sadeža. Kljub temu se v Argentini še dolgo časa ni bati nadprodukcije sadja, ki je, kakor smo že večkrat povdarili, prav zaradi pomanjkanja prekomerno drago.

Iz okolice Concordije moram omeniti zlasti pomaranče in mandarine vrste Valencia-Late in Lue-Gim-Gon, ki rodijo poleti, čeprav mi dobro vemo, da sta pomaranča in limona izrazita zimska sadeža. Ustvaritelj tega poletnega sadeža je bil Kitajec Lue-Gim-Gon slaven pred leti po celem Kitajskem. Bil je velenadarjen sadjerejec. Severoamerikanci so zvedeli zanj in za njegove sadjarske uspehe. Poslali so svoje trgovske sle na Kitajsko in sklenili s sadjerejcem pogodbo. Dali so mu nič manj kot en milijon dolarjev za

njegove nasade. Moral pa se je preseliti v Kalifornijo ter tam vzgajati poletne pomaranče in limone. Tako je postal oče poletne pomaranče v Sev. Ameriki, ki se je v manj kot 15 letih razširila po vsem svetu.

Tudi vinoreja je v okolici Concordije na zelo visoki stopnji. Vina, ki se pridelujejo v tamošnjem okolišu so najboljše kvalitete svetlorudeča ter se prav lahko kosajo s francoskimi vini Bordeaux. Treba bi bilo samo še ugodnejše prevozne tarife in več dobrih cest v okolišu Concordije, pa bi se lahko ta pokrajina še močno razvila. Slovencu-sadjerejcu ali vinorejcu, ki ima veselje do svoje panoge, bi rekel, da je Concordia pokrajina kjer bi se mogla zasedrati še marsikoja eksistenca. Saj prihajajo v Concordijo iz Venezuele in Peru-ja nakupovat sadeže.

Da tudi žeparji vihtijo na feriji svoje mogočno žezlo, kdo bi jim zameril. Nikjer ni večjega drenja in prerivanja s komolci in nikjer večje prilike za uspeh. Da ni tržnega dne brez kakšnega zadevnega policijskega incidenta, je na dlani. Velika večina žeparjev se vendar zmuzne tako spretno, da jih ni mogoče opaziti še manj pa zasačiti. Dogaja se, da kakšna gospodinja nenadoma začne kričati kot bi bila popadena od silnih histeričnih krčev. Kaj je bilo? Denarnico so ji izmahnili. Nikoli več je ne bo videla.

Seveda prodajalci na feriji tudi goljufajo, če le morejo, kar je dobro, da naše gospodinjke vedo. Nedavno sem kupil na feriji kilo svinjskih reberc. En peso kila. Kar malo preceena so se mi zdela. Ogledam si malo natančneje tehtnico ter opazim, da se skriva na mostičku pod krožnikom, ki je nanj polagal prodajalec meso, utež stotih gramov. In vse ženice, ki so stale okrog in kupovale, niso ničesar opazile. Nisem se hotel prerekati niti prodajalca javiti tržnemu nadzorniku samo zahteval sem pošteno težo za pošten denar. Ni priporočljivo preveč se prekljati s takšnim Kalabrežem, ker za 100 gramov se res ne izplača, da bi ti porinil morda nož v trebuh.

Pri tehtanju argentinski trgovci tudi sicer niso preveč natančni. Imel sem sosedo-Francozinjo, zelo dobro in skrbno domačico, ki je nekega dne zadvomila ako tehta "kila" mesa, ki ga ji pri naša raznaševalec v resnici predpisanih 1.000 gramov. Ravno tako je zadvomila gledé oglja, krompirja, kruha ter drugih potrebščin. Po dolgem premišljevanju si kupi tehtnico. Pride mesarski raznaševalec:

"To je kila mesa, ki sem jo naročila?"

"Gotovo, gospa!"

“Torej dovolite, da je stehtam.”

Ali raznaševallec: “Aj ne gospa! Če hočete tehtati, bi bila cena druga.”

Tako so ji ponovili vsi drugi raznaševalci. Eden ji je razložil celo zadevo:

“Obstojajo — pravi — dve vrsti kil. Ena je kila vaše tehtnice, druga pa je praktična, realna, ki jo mi prodajamo. Kakor dobro veste je vsaka teorija podvržena spremembam kedar jo spremenimo v prakso. V slučaju kile gre za kakih 100—200 gramov. To dela kompetencija (tako pravijo v Argentini konkurenci), samo na tak način smo mogli znižati cene.”

Ko na feriji občudujem ogromne skladovnice živil, posebno mesa, mi prihaja na um članek, ki sem ga čital pred par tedni v “Slovencu”, koji obravnava cene govejega mesa v Ljubljani. Članek piše med drugim, da se srednjevelika ljubljanska rodbina (4—5 oseb) opoldne zadovolji s $\frac{1}{4}$ kg govedine in nekaj kostmi. Jojmene, to bi strmele ljubljanske gospodinje, ako bi prišle na argentinsko ferijo, pa videle koliko mesa kupujejo argentinske gospodinje za “srednjeveliko” rodbino. Kuhane govedine Argentinci navadno niti ne jedó, jo rabijo samo za juho, izkuhano meso pa se kredencira psom in mačkam.

Ali bi se čudile naše gospodinje, če bi zagledale na otroški mizici ogromen kos pečenke z nekaterimi krompirčki, kar naj predstavlja vse kosilo za devetletno deklico, kadar ji hočejo dati kako spremembo vsakdanjega puchera, zmesi mesa, krompirja, garbanee (neke vrste graha) in zelenjave, ki je na splošno najbolj navadna, skoro vsakdanja iz Španije prinesena argentinska narodna jed. Da more kolikor toliko prebaviti te ogromne množine mesa, potrebuje že otrok kakšnih deset ali petnajst časic čaja mate, kateremu sem že ob drugi priliki hvalo pel. Meso v takih množinah, ni primerna človeška hrana. Dosti otrok poznam, ki so hranjeni z obilnim in dobrim mesom, pa izgledajo čuda slabotni, slabokrvni in bolehní. Ali to je, da je meso v Argentini pravzaprav še najcenejša hrana, daleč kje na kampu skoro zastonj, in da posebno na deželi druge kakor mesne hrane dostikrat sploh ni mogoče dobiti.

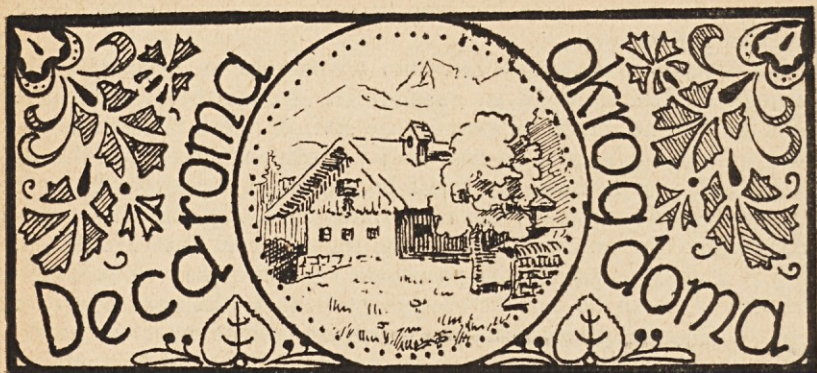
Gotovo ste že slišali kdaj o higijeni. Higijena nas uči, kako skrbimo za zdravje. Osebna higijena skrbi za zdravo in dolgo življenje poedinca. Javna higijena pa pospešuje zdravje velikih skupin ljudstva, občin ali deželá. Javna higijena je velike važnosti za cele narode. Zato ji tudi posvečajo oblasti vedno večjo

pozornost. In ravno glede higijene bi rekel, da potrebujejo ferije še velikih reformacij.

Na ferijah se sestanejo navadno vse znanke in prijateljice iz bližnjega okoliša, bilo da so gospodinje, kuharice ali služkinje. Ferija je izbrano mesto za kramljanje Evinih hčerá. Včasih se zatečejo v kako mlekarno, da tam bolj v miru pokramljajo kake $\frac{1}{4}$ ure, ker jih tuji komolci na feriji le preveč nadlegujejo. Pa sem videl pred nedavnim tole sliko na feriji: gospa, izgledajoča da pripada, poljšim slojem stopi v mlekarno ter si naroči kavo z mlekom. Seboj je pripeljala psička. Ni posrebala vse kave, marveč je iz iste skodelice iz ktere bo pilo še stotine oseb dala piti psu sedečemu na stolu. Imamo sicer policijske predpise, da se ne sme jemati psov v javne lokale. Ali kdo se za nje zmeni? Da bi bila blagorodna gospa čitala kar sem malo preje jaz čital v neki medicinski reviji, morda bi tega ne bila storila: Rosaro. Bogata gospa brez otrok je imela psička, kojega je imela tako rada, da ga je včasih celo poljubljala. Pes pa je obolel na glisti takozvani "Echinocolus", ki na njej trpijo samo psi, koja pa se prenese tudi na ljudi. Te gliste preluknjajo osebi, ki jo napadejo, črevesje in smrt je neizogibna. V strašnih mukah je gospa umrla.

Veste gospe, gospodinje in kuharice, da se pri mesarjih razstavljenó meso ne sme otipavati s prsti predno se odločíte za nakup! Pa tudi druga živila ne. Pa sem vendar pred par dnevi opazoval kako je neka gospa zariíla 3 prste v smetano ter si jih nato obliznila, da se prepriča o njeni kačovitosti. Ali da vam govorim o siru, o maslu, o kislem zelju, o tistih damah, ki morajo potežkati vsak kruh v rokah! To ni samo skrajno nepristojno marveč tudi premnogokrat zdravju kvarno. Prodajalec se navadno ne drznejo opozoriti svojih kupovalcev na to ogabno razvado ker se bojijo, da bi kupovalke ne šle drugam. Od strani prodajalcev torej ni pričakovati remedure. Ali kje je zdravstvena policija koje dolžnost bi bila paziti na javno zdravje. Od te strani tudi ni pričakovati pomoči. Domačice, odprava te razvade je v vas samih. Pomislite vendar kako neprijetna vam mora biti zavest, da meso, ki ga kupite nosi odtiske stotin človeških rok. Potem se boste po starem ali večnoveljavnem svetopisemskem reku tudi zavedle, da česar ti ne želiš da bi ti storil drugi, tudi ti njemu ne stori. Otipavanje mesa in živil je priskutno in ogabno, in predvsem: mnogi povzročitelji bolezni izhajajo iz te razvade. Saj vendar spadajo ljudske roke s svojimi nohti k največjim in najbolj nevarnim baciloscem.

K o n e e X I I . f i l m a .

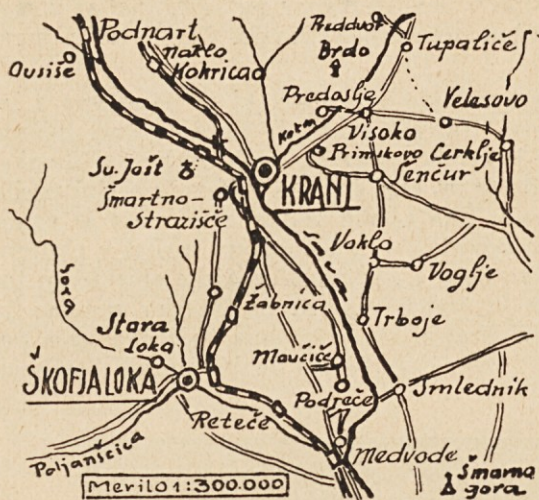
K R A N J

Bela Ljubljana,
črn je Kranj,
pisana Loka,
Kamnik krasan.

Ko sem prvikrat prišla v Kranj, se mi je to mesto, čepeče na visoki skali nad Savo, zdelo zares pošastno. Stari grad sredi mesta, očrnela stara skala pod njim, stare mestne hiše, vse je bilo črno. Bila sem še otrok in v tistih časih smo se otroci zabavali s samimi strašnimi pripovedkami o roparjih in razbojnikih. Stara teta nam je pripovedovala o grozovitem rokovnjaču Dimežu, ki so mu pravili Strah kranjske dežele, ki je gospodoval na Šmarjetni gori nad Kranjem. Spotoma mi je sosedov Tinček pokazal ogromno luknjo v skali pod Gaštejem, kjer so se nekdanj skrivali rokovnjači. Tako sem si v svoji domišljiji predstavljala Kranj kot ogromno roparsko gnezdo. Tesno sem se tiščala materi za krilo, ko me je vodila po mestnem trgu in vsak hip pričakovala, kdaj bo izza tega ali onega vogla planil nad nas divji rokomavh in nas bo vse požri.

Pa rokomavha ni bilo, pač pa mi je mati kupila na trgu sladke meden štrukelj. Taki odpustki so bili v naši hiši redki, zato mi je strah pred razbojniki kmalu zginil. Vendar pa se še dolgo potem nisem upala sama v črno mesto.

Danes so mestne hiše že večinoma prebelili, tudi stari grad

V današnji številki prinašamo našim malim čitateljkom drugi zemljevid dela Slovenske zemlje.

Merilo je 1:3000.000 to je en centimeter na zemljevidu znači tri kilometre v naravi.

je dobil veselejšo obleko, črna skala pod njim se je skrila za prijazne nove hišice, ki so v teh letih zrastle pod njo in Kranj ni več črn, kakor poje naša pesemca. Nič več ne plaši človeka pogled nanj in stare pravljice o roparjih in Dimežu zapadajo v pozabljenje. S svojo divno lego v Kraljestvu Storžiča, s svojo prelepo okolico je postalo to nekdanje črno mesto priljubljeno letovišče, obenem pa se v široki savski dolini razvija mogočna industrija. Mesto se širi in razvija iz leta v leto.

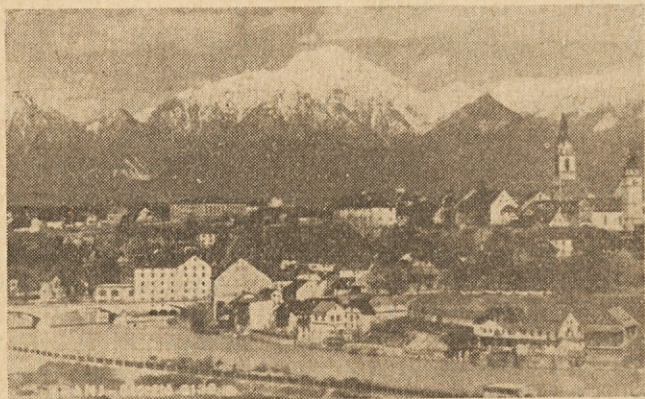
V zgodovini nekdanje Kranjske dežele predstavlja Kranj zelo znamenito mesto. Po njem je dobila vsa dežela svoje ime. Mejni grofje so si izbrali v tem mestu svoje bivališče in zgradili trdnjavo proti sovražnikom.

Na tem kraju ob izlivu Kokre v Savo je stalo že za časa Rimljanov staroslavno mesto Santicum. V srednjem veku pa so se v tem mestu pogosto zbirali kranjski vitezi in tu prirejali takozvane turnirje, najbolj priljubljene viteške igre. Neke temne noči je mesto napadel vojskovodja celjskih grofov, strašni Vitovec, ki mu narodna pesem pravi Pegam, ker je bil iz Češkega (Pemskega) doma, in je mesto premagal.

Danes je Kranj največje mesto na Gorenjskem in njeno največje tržišče. Ob semajnih dneh je mesto nabasano sejmarjev in kupcev iz bližnje in daljne okolice. Razvita industrija pa tudi ob navadnih dneh polni njegove ulice in trge. Tu so že stare fa-

brike usnja, mila, gumija, v novejšem času pa se je spodaj v savski dolini razvila tekstilna industrija. Pravijo, da je Kranj jugoslovanski Manchester.

Kranj ima prelepe sprehode v okolico, ki je poraščena z lepimi smrekovimi gozdovi. Najraje zahajajo Kranjčani na bližnjo Šmarjetno goro, koder je živela v davnih časih deklica velikanka, ki je bila tako velika, da je na gori stala in v Savo v dolini perilo namakala, kadar je prala. Eno njenih velikanskih reber še danes hranijo — tako pove pripovedka — v božjepotni cerkvi v Črngrobu, kjer si ga vsak lahko ogleda. Iz vse Gorenjske obiskujejo turisti sv. Jošt, odkoder je prelep razgled na Savsko ravnino in prelepo Sorško polje. V Kranju sta pokopana tudi dva naša velikana pesnika: France Prešeren in Simon Jenko, pesnik Sorškega polja.

Kranj — v ozadju Storžič (2132 m.)

MLADI IZUMITELJ

Dvajsetletni mizarski pomočnik in čolnar iz Čirčič pri Kranju je zares "fant od fare", saj je storil nekaj, kar je dosti več ko navadna pridnost. Proslavil se je s tem, da je sam, z lastnimi rokami, lastnimi pripomočki in lastnimi stroški izdelal — jadralno letalo. Kako je prišel do tega?

V prostih urah, ki jih ni bilo veliko, saj ni imel kot mizarski pomočnik nikakih prostih popoldnevov, ne raznih počitnic, am-

pak zares le nekaj ur čez dan in pa noči, si je Franc Pretnar nabavil mnogo strokovnih knjig o letalstvu. Z muko in trdom jih je preštudiral in v letu 1930, ko je prišel v Kranj, sklenil, da sam napravi svoje lastno letalo na jadra. Nihče mu ni pomagal pri delu, s prihranki od svojega bornega zaslužka si je nakupil ves potreben material. Vsa lesena in kovinska dela do poslednjega vijaka in žice si je naredil popolnoma samostojno. In tako je napravil skoraj iz nič jadralno letalo, ki meri z razpetimi krili 10 m v širjavo, 5 in pol metra v dolžino in 2 m v višino.

Svoje jadralno letalo je Franc Pretnar razstavil najprej lani v avgustu v Kranju. Kot vojskovodja, ki je zmagal, je stal poleg svojega izdelka. Strokovnjaki in inženjerji so pregledali Pretnarjevo letalo in videli, da je v redu narčjeno in da je sposobno za letanje. Pohvalli so mladega izumitelja in ta pohvala je bila vsaj majhno plačilo za trud in pridnost.

Franc Pretnar nam bodi za vzgled, kaj človek zmore, če se pošteno vpreže v voz življenja.

(Po Mariji Kmetovi iz Našega rodu)

Na levi: Prešernov nagrobni spomenik v Kranju.

Onstran: Drugi vzorec angleških čipk, ki so kot smo že zadnjič poročali zelo pripravne za okras zaves, pregrijal itd.

Na sorskem polju^v

Pozdravljeno bodi,
Sorško polje,
kjer moji očaci
v grobih leže;

kjer zibel je moja
stala nekdaaj,
kjer stoji še
hiša mi zdaj.

Triglava visoko
snežno glavo
še v sinji daljavi
vidi oko.

Še Sava grmeča
v strugi šumi,
ko leta nekdanja
liže peči.

Al' sem ti še znanec,
Sorško polje,
ker dolgo se nisva
videla že.

I jaz sem spremenil
misli, obraz,
kar naju ločila
kraj sta i čas.

Simon Jenko.

Frančiškanski samostan v Cordobi

Banque Baruch et Cie.

BANKA JUGOSLOVENSKIH IZSELJENCEV V FRANCJI,
BELGIJI, HOLANDIJI IN LUKSEMBURGU

15, RUE LAFAYETTE, 15
PARIS, FRANCE

Najhitreje in pod najugodnejšimi pogoji pošilja denar v domovino. Nakažite nam svote, ki jih želite poslati v domovino potom čekov, ki se glasijo na francoske franke in so plačljivi v Parizu, ali na čeke v angleških funtih, plačljive v Londonu.

A l i ž e i m a š
ALMANAQUE

PARA TI

za leto 1935

512 strani. Cena trdo in elegantno vezani knjigi

\$ 2.—

Dr. JUAN ANGEL
MARTINOLICH
odvetnik

MONTEVIDEO 481
U. T. 35-5223

Pri najboljši volji Vam Vaši ne morejo pisati vseh novic iz domačih krajev, Vi bi pa radi vse vedeli. Naročite si torej najboljši slovenski dnevnik **SLOVENEC** ali najboljši slovenski tednik **DOMOLJUB**. Naročnina dnevnika Slovenec mesečno \$ 4.—, tednika Domoljub letno \$ 6.— in mesečnika Bogoljub letno \$ 3.—.

Naročila:

UPRAVA SLOVENCA, DOMO-
LJUBA IN BOGOLJUBA

Kopitarjeva ulica 6
LJUBLJANA, Jugoslavija

Boletín de la Misión Católica Eslovena
Službeni vestnik Slovenske katoliške misije

CERKVENI KOLEDAR

16 december — tretja adventna nedelja — zaradi romanja v Lujan odpadejo slovenske božje službe bodisi dopoldne bodisi popoldne. Slovenci, ki ne pojdejo v Lujan se lahko udeležijo službe božje bodisi ob sedmih in pol bodisi ob devetih in pol v isti župni cerkvi svete Neže na Paternalu.

Sledeči teden je kvatern. V sredo, petek in soboto je pri nas doma in sicer po katoliškem svetu zapovedan post: pritrganje v jedi in v petek tudi zdržnost mesnih jedi. V Južni Ameriki velja post samo v petek in tudi v petek samo pritrganje v jedi brez zdržnosti mesnih jedi. Druge adventne kvatrne dni ni v Južni Ameriki nobenega posta.

17. december — ponedeljek — spomin svetega Lazarja, brata Marije in Marte, ki ga je Gospod od mrtvih obudil, in je drugič umrl kot škof v Mar seilles v Franciji.

18. december — torek — spomin svetih mučencev Rufa in Sosima, ki ju je bil apostol Pavel v Filipih (Macedonija) pridobil za Kristusa.

19. december — sredo — spomin svetega papeža Urbana V. za katerega vlade sta se bili začasno združili Vzhodna in Zapadna Cerkev.

20. december — četrtek — spomin svetega rusinskega redovnika in puznejšega nadškofa Jozafata Kunceviča, kateremu se je spolnila želja in dne 12. novembra 1623 umrl spravne mučeniške smrti za združenje obeh Cerkva.

21. december — petek — spomin svetega apostola Tomaža, ki je v Perziji in Indiji oznanjal vero v Kristusa in bil na kraljevo povečje s sulic preboden do smrti.

22. december — sobota — spomin svetih tridesetih mučencev, ki so bili za časa cesarja Dioklecijana v Rimu do smrti mučeni zaradi stanovitne vere v Kristusa.

23. december — četrta adventna nedelja.

ROMANJE V LUJAN

Vsem romarjem želimo srečno pot in jih prosimo, naj se spominjajo v svojih molitvah slovenske kolonije v Argentini kakor tudi vseh slovenskih izseljencev. Odhod točno ob 7.15 zjutraj iz postaje Once FCO in povratak točno ob 19h iz postaje Lujan-Basilica.

NEDELJSKO BERILO

Fil 4, 4—7.

Bratje!

Veselite se vedno v Gospodu; zopet pravim: Veselite se!

Vaša blagost bodi znana vsem ljudem.

Gospodu je blizu (vsem, kateri ga iščejo).

Nikar ne bodite v skrbah, ampak v vsem razodevajte svoje želje Bogu v molitvi in prošnji z zahvalo.

In božji mir, ki vsak razum presega, bo varoval vaša srca in vaše misli v Kristusu Jezusu.

Misel tretje adventne nedelje, ki jo večkrat med tednom prevdarjaj:

Gospod je blizu vsem, kateri ga iščejo.

CERKVENA KRONIKA

Zakrament svetega krsta je prejel Angel Rudolf Daneu, kateremu sta botrovala Julija Živec in Mirko Daneu in kateremu želimo vse najboljše.

V Gospodu je zaspal Anton Milošič in bil pokopan na nemškem pokopališču. Naj v miru počiva!

Obvestilo

Slovenski izseljenski duhovnik z obžalovanjem sporoča vernim Slovincem v Buenos Airesu, da bo od dne 15. decembra do približno 15. marea 1935 odsoten iz mesta.

Za svojo dolžnost smatra sporočiti slovenskim izseljencem tudi vzrok odsotnosti:

Prišel je v Buenos Aires sicer na željo Prezvzišenega ljubljanskega škofa, pa iz svoje proste volje in iz edinega namena, da bi bil rojakom po svojih skromnih močeh pa najboljši volji v čim večjo zlasti versko oporo in pomoč.

Za to svoje poslanstvo ni našel pri domačih slovenskih javnih oblasteh

nobenega razumevanja, marveč vse kaj drugega. Ker pri svojih rojakih-izseljencih, ki zadnji čas tako mnogi žive v veliki bedi in pomanjkanju, ne more in noče iskati pomoči, mora seveda najprej skrbeti za svoje vsakdanje življenje in šele potem biti svojim rojakom na razpolago in uslugo. V tej svoji skrbi je zašel zadnji čas v sicer neznatne dolgove, ki bi jih pa vendar ne mogel drugače poravnati, kakor da sprejme začasno duhovniško službo, ki se mu je slučajno ponudila, na kar bo spet z vsem sreem in veseljem svojim vernim rojakom na uslugo.

Z rojaki-izseljenci želi vendar ostati tudi ta čas vsaj v pismenem stiku in jih prosi naj radi in vestno čitajo svoje glasilo Duhovno življenje, posebno pričujoči službeni vestnik slovenske katoliške misije, naj ga dajo čitati tudi drugim in naj mu zlasti pridobijo kolikor mogoče veliko novih prijateljev in naročnikov.

V svojih verskih zadevah se morejo obračati slovenski izseljenci bodisi na očete Kamile na Paternalu, Avalos 250, bodisi na hrvatskega izseljenskega duhovnika P. Leonarda Ruskoviča, bodisi na češkega P. Dr. I. Prohaska, oba Convento franciscano Alsina y Defensa, ena kvadra od Plaza de Mayo.

Svete maše na Paternalu so vsako nedeljo in vsak praznik ob sedmih, osmih in devetih in pol dopoldne. Sveta maša ob deestih odpade.

Pri svetem Roku, Alsina y Defensa, bodo svete maše s hrvatsko pridigo: 23. XII. ob 9.30, na sveti dan 25. XII. o polnoči in ob 8h, na novo leto ob 9.30.

Na sveti dan 25. decembra bo sveta maša s hrvatskim govorom tudi v kapeli Santa Teresita na Avellanedi (poleg Dock Suda).

Na svidenje!

MALO KATEKIZMA ZA NAŠE MALE

Neki stotnik je prosil Jezusa: "Gospod, moj služabnik leži doma mrtvouden in zelo trpi." Jezus mu je rekel: "Pridem in ga ozdravim." Stotnik je pa odgovoril: "Gospod, nisem vreden, da greš pod mojo streho, ampak reci le z besedo in moj služabnik bo ozdravljen. Zakaj tudi jaz, ki imam vojake pod seboj, rečem temu: Poidi — in gre; in drugemu: Pridi — in pride."

Ko je Jezus to slišal, je rekel tem, ki so šli z njim: "Tolike vere nisem nšel v Izraelu. Povem vam pa, da jih bo mnogo prišlo od vzhoda in zahoda, in bodo sedeli v nebeškem kraljestvu, otroci kraljestva pa bodo pahnjeni ven v temo, tam bo jok in škripanje z zobmi." In stotniku je Jezus rekel: "Pojdi, in naj se ti zgodi, kakor si véroval."

In služabnik je ozdravel isto uro.

Pomni. Jezusu je bila všeč stotnikova vera in ponižnost; zato mu je ozdravel služabnika. Podobno kot stotnik govoriš tudi ti pred svetim obhajilom: **Gospod, nisem vreden, da greš pod mojo streho, ampak reci le z besedo in ozdravljena bo moja duša.**

Ko je Peter sam pri sebi premišljaj, kaj bi prikazen, ki jo je videl, pomenila, glej, tedaj so možje, ki jih je bil poslal Kornelij, vprašali po hiši Simonovi in stopili pred vrata; zaklicali so ter vpraševali, če tam kot gost prebiva Simon, s priimkom Peter. Ko pa je Peter o prikazni razmišljaj, mu je rekel Duh: "Glej, trije možje te iščejo. Vstani torej, stopi doli in pojdi z njimi brez pomišljanja, (90) zakaj jaz sem jih poslal." Peter je torej stopil do mož in rekel: "Glejte, jaz sem tisti, ki ga iščete. Kaj je vzrok, da ste prišli?" Ti so odgovorili: "Stotnik Kornelij, pravičen in boga-boječ mož, ki je na dobrem glasu pri vsem judovskem ljudstvu, je dobil po svetem angelu naročilo, naj te pokliče na svoj dom in poslušaj tvoje besede." Peter jih je torej povabil noter in jih pogostil.

Drugega dne se je napotil in šel z njimi in pridružilo se mu je nekaj bratov iz Jope. (91) Naslednjega dne je prišel v Cezarejo. Kornelij je bil sklical svoje sorodnike in bližnje prijatelje in je Petra pričakoval. Ko je Peter vstopil, mu je prišel Kornelij naproti, padel pred noge in ga počastil. Peter pa ga je vzdignil in mu rekel: "Vstani, tudi jaz sem človek." In razgovarjajoč se z njim je vstopil; našel jih je mnogo zbranih in jim je rekel: "Vi veste, da Judu ni dovoljeno z ljudmi drugega rodu se družiti ali k njim zahajati; meni pa je Bog pokazal, naj nobenega človeka ne imenujem omadeževanega ali nečistega. Zato sem tudi brez ugovora prišel, ko sem bil poklican. Vprašam torej: Iz katerega razloga ste me poklicali?" Kornelij je rekel: "Pred štirimi dnevi sem prav ob tej deveti uri v hiši molil, in glej, stopil je predme mož v svetli obleki in rekel: "Kornelij, uslišana je tvoja molitev in tvoje miloščine se je Bog spomnil. Pošlji torej v Jopo poklicat Simona s priimkom Peter; biva kot gost v hiši strojarja Simona ob morju." Tako j sem torej poslal po-te in ti si dobro storil, da si prišel. Zdaj smo vsi tukaj vpricho Boga, da bi slišali vse, kar ti je naročil Gospod."

(90) Po strogih rabinskih predpisih Judu tudi potovati ni bilo dovoljeno v družbi s poganom.

(91) Bilo jih je šest (prim. Apd 11, 12).

SEZNAM DAROVALCEV ZA ZASTAVE SLOVENSKE SKUPINE XXXII. MEDNARODNEGA EVHARISTIČNEGA KONGRESA

Zbirka gospodične Leopolde Kodrič: Jamsček Fani \$ 3, Ušaj Stefanija \$ 2.50, Ušaj Justina \$ 2.50, Krpan Rafaela 1, Gabrovec Rozi 2, Kodrič Leopolda \$ 5. — Skupaj \$ 16.

Zbirka gospodične Rezike Solič: Karolina Strosar 1, Antonija Znidaršič 1, Marija Znidaršič 0.50, Jelica Turell 0.40, Marija Pavlin 0.80, Fani Červ 0.50, Franc Klobučar 1, Neimenovana 1, Stanislav Savor 0.50, Neimenovana 0.30, Neimenovana 0.20. — Skupaj \$ 7.20.

Paula Luin \$ 2, Jože Bratkovič 0.50, Jožef Kavrečič 1. — Skupaj \$ 3.50.
Dosedanja zbirka \$ 433.70. — Skupno torej \$ 460.40.

Ker so računi za zastave že poravnani je odbor bratovščine tudi ta znesek izročil upravi Duhovnega življenja v kritje izrednih stroškov ob priliki mednarodnega evharističnega kongresa.

Skupno je torej prejela uprava Duhovnega življenja \$ 228.—.

Ravno tako je od zadnjega izkaza narastel naš tiskovni sklad za novih \$ 7.— na skupnih \$ 19.—.

Uprava Duhovnega življenja se vsem darovalcem najlepše zahvaljuje za njihovo uvidevnost in se jim tudi še nadalje priporoča, ker je izdajanje lista samo ob sebi umevno združeno z zelo velikimi izdatki, ki zahtevajo včasih tedensko mnogo večje svote, kakor znašajo vsi zgoraj naštetih darovi.

ALI HOČETE NAPRAVITI SVOJIM STARŠEM, SORODNIKOM IN PRIJATELJEM ZA MAJHNO ŽRTEV VELIKO VESELJA?

Naročite jim torej naš list, ki jim ga bomo pošiljali v staro domovino, kjer je po pravici zbudil zanimanje! — Naročnina velja za celo leto \$ 6.— ali Din 70.— oziroma lir 20.—. Posebno pošljite svojim domačim naše zadnje štiri številke s slikami iz evharističnega kongresa, številko 65 s stotimi stranmi, številko 65 s stranmi 52, ki veljajo skupno s a m o 5 0 c e n t a v o v, ali s poštnino vred \$ 0.70, če hočete, da jim pošlje list naša uprava. Žal moramo povdariti, da samo priporočena denarna pisma prejmemo z vso gotovostjo, in da zato samo za taka ali osebna naročila sprejemamo polno odgovornost! Številke, ki jih takoj pošljete bodo prejeli ravno za izseljensko nedeljo, ki jo po vseh župnijah slovesno praznujejo

BUENOS AIRES CATOLICO

Cerkveno-verski priročnik z vsemi potrebnimi podatki je izšel v tretji izdaji in na 400 straneh. Omenjena je v njem tudi dušno-pastirska služba tujih kolonij, in so posvečene po štiri strani Slovincem in Hrvatom, po dve v španskem in po dve v slovenskem oziroma hrvaškem jeziku.

\$ 2.—

Administración de "EL PUEBLO" — PIEDRAS 567

Buenos Aires — Banco Germánico, Av. L. N. Alem 150. Kdor ima pri nji vlogo, mu ni treba pošiljati denarja, temveč lahko piše banki, naj nam ona izplača naročnino kar iz njegove hranilne vloge.

Buenos Aires — Banco Holandés, Bmé Mitre 234. Kdor ima pri nji vlogo, mu ni treba pošiljati denarja, temveč lahko piše banki, naj nam ona izplača naročnino kar iz njegove hranilne vloge.

Buenos Aires, La Páternal. — J. Živec, Osorio 5087, sprejema naročnino in oglase.

Jugoslavija: Zadružna gospodarska Lanka v Ljubljani, Miklošičeva cesta, s pripombo: za Duhovno življenje, Buenos Aires.

Brasil: Banco Germánico, Rio de Janeiro, Rua Alfandega 5 — Banco Germánico, Sao Paulo, Rua Alvarez Penteado 19 — Banco Germánico, Santos, Rua 15 de Noviembre 164 — Banco Holandés, Sao Paulo, Rua da quintanda 9.

Paraguay: Banco Germánico, Asunción, Calle Pres. Franco esq. Chile.

Chile: Banco Germánico de la A. S., Santiago, Calle Huertanosa 833 — Banco Germánico, Valparaíso, Calle Pratt 238.

Francosko, Belgija in Luksemburg: Banque Baruch et Cie., Paris, 16 rue Lafayette.

Holandsko: Hollandsche Bank — Unie N. V., Heerengracht 432, Amsterdam, Holandia.

Nemško: Deutsch-Südamerikanische Bank A. G., Mohrenstrasse 20, Berlin.

SLOVENSKA KROJAČNICA IN TRGOVINA

z manufakturnim blagom po konkurenčnih cenah.

Priporoča se: Sebastian Mozetič

Buenos Aires

OSORIO 5025 (La Paternal)

Očala, navadna \$ 2.50; z okvirjem imitacija. Karej \$ 5.—; okvir za očala \$ 2.50; stekla za očala: eno \$ 1.50, obe \$ 2.50.

Optika

TEOFILO MOUCHARD

CERRITO 878

Telefon: 35 (Lib.) - 2819

Banco Germánico

DE LA AMERICA DEL SUR

— BUENOS AIRES —

CENTRALA:

25 de Mayo 151—159,

Av. L. N. Alem 150

PODBRUZNICA:

Corrientes 3223/37

Mercado de Abasto

ODDELEK ZA IZSELJENCE

s svojimi pododdelki

HRANILNICA, NAKAZILA, PREKOMORSKE PREVOZNICE

Izseljenčeva pošta: Pisma iz domovine si morete dati pošiljati na naš

SLOVENSKI ODDELEK

kjer jih podignete, ali od koder Vam jih pošljemo za Vami na kamp.

SLOVENSKI IZSELJENCI NA NEMŠKEM

se morejo naročiti na "Duhovno življenje" s tem; da pošljejo naročnino na zavod "Deutsch-Südamerikanische Bank, Berlin, Mohrenstrasse 20, z oznako naj se pošlje na naš tukajšnji naslov za račun "Duhovno življenje", Buenos Aires.